

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AUTORITETI I KONKURRENCËS
KOMISIONI I KONKURRENCËS

VENDIM

Nr. 568, Datë 15.11.2018

“Për dhënien e disa rekomandimeve Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare në tregun e shërbimeve celulare”

Komisioni i Konkurrencës me pjesëmarrjen e:

Znj. Juliana LATIFI	Kryetar
Z. Eduard YPI	Zv/Kryetar
Znj. Leida MATJA	Anëtar
Znj. Adriana BERBERI	Anëtar
Z. Helidon BUSHATI	Anëtar

Në mbledhjen e tij të datës 15.11.2018, shqyrtoi çështjen me:

Objekti: Dhënia e disa rekomandime Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP) në tregun e shërbimeve celulare

Baza Ligjore: Neni 24, gërma (d), neni 70 i Ligjit Nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”, i ndryshuar (Ligji Nr. 9121/2003).

Komisioni i Konkurrencës, pas shqyrtimit të relacionit të Sekretarit të Përgjithshëm të Autoritetit të Konkurrencës;

VËREN SE:

1. Këshilli Drejtues i AKEP-it me vendimin Nr. 16, datë 22.02.2018, miratoi nxjerrjen për këshillim publik të dokumentit “Analizë e tregut celular: tregu me shumicë i aksesit dhe origjinimit; tregjet me shumicë të terminimit të thirrjeve ndërkombëtare dhe tregu me pakicë i shërbimeve celulare”. Lidhur me këtë dokument, Autoriteti i Konkurrencës dërgoi komentet e tij lidhur me pyetjet e ngritura nga AKEP-i.
2. AKEP-i, pas marrjes së komenteve finale lidhur me dokumentin e mësipërm, me vendimin Nr. 78, datë 01.10.2018, miratoi dokumentin “Analizë e tregut celular: tregu me shumicë i aksesit dhe origjinimit; tregjet me shumicë të terminimit të thirrjeve ndërkombëtare dhe tregu me pakicë i shërbimeve celulare”.
3. Në vijim të analizës së miratuar me vendimin Nr. 78, datë 01.10.2018, AKEP-i me Vendimin Nr. 79 datë 01.10.2018, “Për përcaktimin e sipërmarrësit Vodafone Albania SHA me fuqi të ndjeshme në tregun me shumicë të aksesit dhe origjinimit, tregun me shumicë të terminimit të thirrjeve ndërkombëtare dhe tregun me pakicë të shërbimeve celulare dhe masat përkatëse rregullatore”, ka përcaktuar sipërmarrësin Vodafone Albania SHA (Vodafone) me fuqi të ndjeshme në treg (FNT), përkatësisht:

a) tregu me shumicë i aksesit dhe origjinimit; b) tregu me shumicë i terminimit të thirrjeve ndërkombëtare; dhe c) tregu me pakicë i shërbimeve celulare; si dhe ka vendosur masat përkatëse rregullatorë.

4. AKEP-i bazuar në Vendimin Nr. 78 datë 01.10.2018, me vendimin Nr. 82, datë 01.10.2018 ka nxjerrë për këshillim publik dokumentin për rregullimin e tarifave të sipërmarrësve me FNT në tregun me shumicë të aksesit dhe origjinimit të shërbimeve celulare, i cili përmban propozimin e AKEP për metodën e rregullimit të tarifave të sipërmarrësve të përcaktuar me FNT në tregun me shumicë të aksesit dhe origjinimit në rrjetet celulare.
5. Rregullimi i tarifave për operatorët me FNT synon që të adresojë problemet e evidentuara nga analiza e tregut dhe dominanca për konkurrencën në treg, të cilat mund të jenë aplikimi i tarifave shumë të larta ose i tarifave shumë të ulëta në dëm të konkurrencës dhe përdoruesve fundorë.
6. AKEP në vijim të bashkëpunimit dhe detyrimeve që përcakton neni 38 i Ligjit Nr. 9918, datë 19.05.2008 “Për Komunikimet Elektronike në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar (Ligji Nr. 9918/2008), dhe nenet 69 dhe 70 të Ligjit Nr. 9121/2003, me shpresën Nr. 2285/40 Prot., datë 08.10.2018, mirëpret komentet e Autoritetit të Konkurrencës për dokumentin e nxjerrë për këshillim publik.

Rregullimi i tarifave të sipërmarrësit FNT në Tregun me shumicë të aksesit origjinimit të shërbimeve celulare

7. Në nenin 53 të Ligjit Nr. 9918/2008, përcaktohet se qëllimi i rregullimit të tarifave është parandalimi i sjelljeve antikonkurruese dhe i diskriminimit të përdoruesve fundorë dhe konkurruesve në treg që mund të rezultojnë nga veprimet e sipërmarrësit me fuqi të ndjeshme në treg për tarifën. Masat për rregullimin e tarifave duhet të jenë të bashkërenduara dhe proporcionale në relacion me rregullimin e përcaktuar në nenin 7 të këtij ligji.
8. Në pikën 2, të nenit 56, të Ligjit Nr. 9918/2008, përcaktohet se: *“Nëse nga analiza e tregut të kryer, në përputhje me nenin 34 të këtij ligji, për tregun përkatës për përdoruesit fundorë (tregu i pakicës) është arritur në përfundimin se në këtë treg nuk ka konkurrencë efektive dhe nëse masat e parashikuara në pikën 1 të këtij neni nuk janë të mjaftueshme, AKEP-i ka të drejtë të vendosë ndaj sipërmarrësit me fuqi të ndjeshme në treg detyrime të veçanta sipas shkronjave “a” ose “b” të kësaj pike: a) detyrimet e veçanta përfshijnë kërkesat që sipërmarrësi: i) të mos zbatojë tarifa tepër të larta; ii) të mos pengojë hyrjen në treg të lojtarëve të rinj; iii) të mos kufizojë konkurrencën, nëpërmjet zbatimit të tarifave të larta të paarsyeshme ose tarifave të ulëta të paarsyeshme; iv) të mos shfaqë parapëlqime të diferencuara ndaj përdoruesve fundorë të veçantë; v) të mos ofrojë paketa të paarsyeshme shërbimesh; b) detyrimin për nxjerrjen e vendimit përkatës për rregullimin e tarifave, sipas nenit 57 të këtij ligji”*.
9. Referuar nenit 57 të Ligjit Nr. 9918/2008, AKEP-i zbaton rregullimin e tarifave nëpërmjet metodave si vijon: a) përcaktimit të nivelit minimal ose maksimal të

tarifave; b) korigjimit të ecurisë së tarifave, duke përcaktuar kushte të tilla si: i) kufirin maksimal të normës së ndryshimit (rritjes/uljes) të mundshëm të tarifës brenda një periudhe të caktuar kohe; ii) raportin maksimal të rritjes së tarifës, që imponohet nga rritja e çmimeve të elementeve përbërëse (inputeve), brenda një periudhe kohe të caktuar; iii) procedura, që do të përdoret për përcaktimin ose llogaritjen e tarifës, përfshirë detyrimin për orientimin në kosto, përcaktimin e kostove efçente, që mundëson realizimin e një fitimi të arsyeshëm;

10. Në rregullimin e tarifës, AKEP-i vlerëson edhe të dhënat më të fundit për: a) praktikën më të mirë të vendeve të BE-së; b) tarifatat mesatare të vendeve të BE-së; c) tarifatat e vendeve të rajonit me zhvillim të ngjashëm me Republikën e Shqipërisë; ç) raportet ndërmjet tarifave të shumicës dhe pakicës; d) normën e fitimit të arsyeshëm, të realizuar nga sipërmarrësit e tjerë të komunikimeve elektronike në vendet e BE-së dhe në vendet me zhvillim të ngjashëm me Republikën e Shqipërisë. Metodatat e rregullimit të tarifave mund të jenë të kombinuara.

11. Sipas përfundimeve të analizës së tregut celular, Vodafone është përcaktuar me FNT në tregun me shumicë të akses/origjinimit dhe ndër detyrimet për FNT, AKEP ka vendosur dhe detyrimin për kontroll të tarifave dhe orientim në kosto (neni 45 i Ligjit 9918/2008). Për këtë detyrim AKEP-i ka përcaktuar:

- i. Tarifatat e aksesit dhe origjinimit të thirrjeve dhe shërbimeve të interkoneksionit të lidhura me këto shërbime në rrjetin Vodafone Albania janë objekt kontrolli dhe rregullimi nga AKEP;
- ii. Metodat e rregullimit të tarifave të shërbimeve të mësipërme përcaktohet me vendim të veçantë nga AKEP, sipas përcaktimeve të nenit 55 e në vijim të Ligjit 9918/2008.

12. Në vijim të përcaktimeve të Ligjit 9918/2008 dhe rekomandimeve të KE dhe udhëzimeve të BEREC, AKEP, propozon, që detyrimi i kontrollit dhe rregullimit të tarifave në tregun me shumicë të akses/origjinimit për sipërmarrësin me FNT Vodafone, të përfshijë:

- 1) Rregullimin e tarifave me shumicë të akses/origjinimit të aplikuara nga Vodafone Albania për operatorët MVNO (Mobile Virtual Network Operator) nëpërmjet orientimit në kosto të tyre dhe përcaktimit të nivelit maksimal të tyre;
- 2) Ndalimin e aplikimit të tarifave të ulëta të paarsyeshme në tregun me pakicë në raport me tarifatat me shumicë nëpërmjet aplikimit të testit margin squeeze/ERT.

13. Rregullimi i mësipërm sipas AKEP synon të adresojë problemet e identifikuara në analizën e tregut celular, sidomos problemin e tarifave të ulëta të paarsyeshme të aplikuara në tregun me pakicë, të cilat nuk krijojnë mundësi replikimi ekonomik (me fitim të arsyeshëm) nga operatorët e tjerë në treg apo të mundshëm për të hyrë në tregun me pakicë si MVNO.

14. Për rregullimin e nivelit maksimal të tarifave me shumicë të akses/origjinimit. AKEP-i propozon që nivelet maksimale të tarifave me shumicë të akses/origjinimit në rrjetin Vodafone të jenë sa nivelet e tarifave të terminimit MTR (Mobile

Termination Rate) për këtë operator, 1,22 lek/min deri me 1/12/2018 dhe 1.11 lek/min pa tvsh deri me 1.12.2019.

15. Lidhur me propozimin e mësipërm të AKEP-it, vlerësojmë se tarifa e akses origjinimit për ndërmarrjen me FNT Vodafone duhet të jetë e orientuar drejt kostos dhe në mungesë të kostos reale të tarifës së akses origjinimit, të fillohet me aplikimin e tarifës së terminimit, por në momentin e llogaritjes së kostos së këtij shërbimi tarifa e akses origjinimit të orientohet drejt kësaj kostoje.
16. Gjithashtu, AKEP, propozon masa për të rregulluar çmimet në tregun e shumicës nëpërmjet aplikimit të testit margine squeeze (MS) apo replikueshmërisë ekonomike (ERT) për ndërmarrjen me FNT Vodafone. Sipas AKEP, ndërmarrja me FNT ka detyrimin që të vërtetojë që tarifatat me pakicë plotësojnë këtë kusht.
17. Lidhur me propozimin e mësipërm të AKEP-it, vlerësojmë aplikimin ex-ante të testit të margin squeeze nga AKEP, përpara hedhjes në treg të paketave, promocioneve dhe skontove nga ndërmarrja me FNT.
18. Në dokumentin e analizës së AKEP-it, të miratuar me vendimin Nr. 78 datë 01.10.2018, evidentohen problematikat e shfaqura lidhur me mungesën e konkurrencës efektive ku i referohet kryesisht:
 - a) On-net vs off net në mungesë të masave të rregullimit të tarifave të shumicës për terminimin e thirrjeve;
 - b) Tarifatat standarde jashtë ofertave janë shumë të larta;
19. Lidhur me problematikën e tarifave standarde Autoriteti i Konkurrencës me Vendimin Nr. 475, datë 21.09.2017 “Për mbylljen e hetimit paraprak në tregun me pakicë të shërbimeve celulare dhe dhënien e disa rekomandimeve” i ka rekomanduar AKEP-it: *“Të kryej analiza për zhvillimin dhe orientimin drejt kostos së tarifave standarde të aplikuara për përdoruesit me parapagesë, që përdorin tarifatat standarde jashtë ofertave për operatorët me fuqi të ndjeshme në këtë treg.”*
20. Meqenëse aktualisht nga AKEP-i ndërmarrja Vodafone është shpallur me FNT në tregun me pakicë të shërbimeve celulare dhe nga kjo analizë janë adresuar vetëm problematika e ngjeshjes së çmimit nga aplikimi i tarifave shumë të ulëta, vlerësojmë se është e nevojshme që AKEP të marrë në analizë rregullimin e tarifave të tregut me pakicë për të shmangur sjelljet antikonkurruese të ndërmarrjes me FNT nëpërmjet aplikimit të tarifave shumë të larta.

PËR KËTO ARSYE:

Komisioni i Konkurrencës, bazuar në nenin 24, germa (d) dhe nenin 70 të Ligjit Nr. 9121, datë 28.7.2003 "Për Mbrojtjen e Konkurrencës", i ndryshuar,

VENDOSI:

1. Ti rekomandojë Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare, si vijon:
 - a) Tarifa e akses origjinimit për ndërmarrjen me FNT Vodafone duhet të jetë e orientuar drejt kostos;

- b) Në mungesë të kostos reale të tarifës së akses origjinimit, të fillohet me aplikimin e tarifës së terminimit, por në momentin e llogaritjes së kostos së këtij shërbimi tarifa e akses origjinimit të orientohet drejt kësaj kostoje.
 - c) Aplikimin e testit të margin squeeze përpara hedhjes në treg të paketave nga ndërmarrja me FNT për të eliminuar sjelljet antikonkurruese të ndërmarrjes me FNT lidhur me ngjeshjen e çmimit dhe nxjerrjen e konkurrentëve nga tregu nëpërmjet aplikimit të tarifave të ulëta të pakicës.
 - d) Ndërmarrja me FNT, përpara hedhjes në treg, brenda një afati të arsyeshëm, të depozitohet pranë AKEP-it paketat standarde, promocionet dhe skontot e përkohshme, me qëllim vlerësimin nëse këto paketa janë konkurruese.
 - e) Përzgjedhja e paketave për kryerjen e testit të margin squeeze të fillojë sipas peshës specifike dhe rëndësisë që zë paketa në të ardhurat e ndërmarrjes me FNT, pa përjashtuar paketat e reja që do të hidhen në treg.
 - f) Vlerësimi i të gjitha promocioneve dhe skontove të përkohshme të ndërmarrjes me FNT;
 - g) Të vendosë nën rregullim tarifat e shërbimeve celulare me pakicë për ndërmarrjen me FNT, sipas parashikimeve të Ligjit Nr. 9918/2008 të njëkohshme me tregun me shumicë akses origjinimit, për nxitjen e konkurrencës efektive në këtë treg, pa pritur rezultatet e rregullimit të tarifave të tregut të akses origjinimit.
 - h) Rregullimi i tarifave me pakicë për operatorin me FNT duhet të adresojë problemet e evidentuara nga analiza e tregut e AKEP, si:
 - i. On-net vs off-net në mungesë të masave të rregullimit të tarifave të shumicës për terminimin e thirrjeve;
 - ii. Tarifat standarde jashtë ofertave janë shumë të larta;
 - i) Krijimin e lehtësirave për hyrjen në treg të MVNO-ve, duke vendosur detyrime të qarta për ndërmarrjen me FNT për akses dhe interkoneksion dhe përdorimin e përbashkët të faciliteteve të rrjetit.
2. Ngarkohet Sekretari i Përgjithshëm për zbatimin e këtij vendimi dhe njoftimin e palëve të interesuara.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KOMISIONI I KONKURENCËS